

A versenyről

1. A verseny célja

Az Eötvös-szónokverseny egyrészt a *Magyar nyelv és irodalom* című műveltségi területhez tartozik, másrészt a versenyanyag jellege miatt minden műveltségi területhez és a 9–10. évfolyamon minden iskolatípushoz kapcsolódik. A versenyben részt vehetnek a 9–10. évfolyamos szakiskolai, szakközépiskolai és gimnáziumi tanulók.

Az anyanyelvi képzés meghatározza a többi műveltségi terület tanítását, elsajátítását, ezért az anyanyelvi kompetencia, ezen belül is a szövegértés, a szóbeli kommunikációs, a retorikai, előadói, érvelési készség fejlesztése minden műveltségi terület feladata. Az érvelő szövegek értelmezése, az érthető, meggyőző beszéd a társadalmi kommunikáció alapja, a társadalomba való beilleszkedés elengedhetetlen feltétele. Ezért a verseny kiemelt célja annak elősegítése, hogy a diákok életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a nyilvános beszéd, a meggyőző kommunikáció, a retorikai eszközök alkalmazásának a képességét, és képesek legyenek egy-egy témával kapcsolatban saját álláspontjuk hiteles képviselésére, véleményük világos, meggyőző kifejtésére.

A versenyen részt vevő nagyszámú diák retorikai tudatosságának az erősítésével, szövegértési, az érvelési és az előadói készségének a fejlesztésével nemcsak a hétköznapi életben való boldogulásukat segítjük, hanem a szakmatanuláshoz, az élethosszig tartó tanuláshoz, a munkába álláshoz, az aktív közéleti szerepléshez elengedhetetlenül szükséges kommunikációs-retorikai kompetenciájukat is fejlesztjük.

A verseny célja: a nyelvhasználat iránt érzett felelősségtudat és az anyanyelv szeretetének az erősítése. A verseny célja továbbá a kommunikációs-retorikai tudatosság erősítésével a logikus gondolkodás, a problémaérzékenység fejlesztése, a meggyőző szóbeli kommunikáció eszközeinek a megfelelő alkalmazása.

A versenyen a diákok szövegalkotási és előadói készségét, képességét mérjük, amely minden tantárgy követelménye, a későbbi felnőttéletben való boldogulás feltétele.

A verseny célja az élethosszig tartó tanuláshoz, a magánéletben, a közéletben és a munkában való helytálláshoz szükséges kompetencia fejlesztése, értékelése. A fejlesztés a versenyre való egész éves folyamatos felkészülés, valamint a versenyzés során valósul meg.

A Nemzeti alaptanterv szerint az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az anyanyelvi kompetencia fejlesztése oly módon, hogy a szakiskolai, a szakközépiskolai és a gimnáziumi tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és az írásbeli kommunikáció képességét. A 9–10. évfolyamon fontos feladat a kommunikációs-retorikai ismeretek tudatos alkalmazása a csoportos, nyilvános kommunikációban.

A Nemzeti alaptanterv – az Európai Uniónak az *Oktatás és képzés 2010* nevű oktatási programjával összhangban – kiemelt területnek tekinti az anyanyelvi kompetencia, a társadalmi együttléthez szükséges szóbeli nyelvi-kommunikációs képességek fejlesztését. A verseny feladattípusai alkalmat adnak a diákoknak arra, hogy gyakorolják a beszédhelyzetnek

megfelelő, kulturált nyelvi viselkedést, az önálló ítéletalkotást, saját véleményüknek érvelő kifejtését, a megfelelő önismereten alapuló magabiztos fellépést. Ezáltal nő a fogékonyságuk a mások érvelő szövegeinek a megértésére is. Az egyes fordulókön rendezett döntők feladattípusa, amelyen egy rövid érvelő szöveg alapján kell beszédet alkotniuk, fejleszti továbbá a reflektáló olvasást, a szakmatanuláshoz szükséges szövegértést is.

A verseny azáltal, hogy egy kategóriában versenyeznek a különféle iskolatípusok tanulói (a szakiskolai, a szakközépiskolai és a gimnáziumi diákok) a tanulók empátiáját is fejleszti, továbbá lehetőséget biztosít arra, hogy a verseny után is folytatódó kapcsolatok, barátságok szülessenek. A verseny alkalmat ad arra továbbá, hogy fejlődjék a diákok önismerete, a másik ember véleményére való odafigyelés, a mások személyiségének a tisztelete, megbecsülése is.

Az Eötvös-szónokverseny tananyaga a Nemzeti alaptantervben meghatározott alapelvekre és a kommunikáció fejlesztésével kapcsolatos tantárgyi, tantárgyközi követelményekre épül.

2. A verseny lebonyolítása

A versenyen a diákok kommunikációs-retorikai képességét mérjük olyan feladatok keretében, amelyek egy konkrét kérdésre válaszolva vagy egy érvelő szöveget értelmezve és arra reflektálva saját véleményük meggyőző megfogalmazására készíteti őket. A versenyen kizárólag szóbeli feladatokat oldanak meg a diákok megfelelő felkészülés után és írásban megfogalmazott konkrét feladat alapján. A beszéd témája minden esetben a diákok életkorának megfelelő kérdéseket vet fel. Fontos szempont a feladatok összeállításakor az életszerűség, az életkori sajátosságokhoz való igazodás, valamint az aktualitás. Ugyanakkor a verseny politikai kérdésekben semleges kíván maradni, így politikai témájú beszédtemákat nem kaphatnak a diákok. A versenyen a diákok a teremben ülő társaikhoz, a tanárokhoz, a közönséghez szólnak. A versenyen gyakorolják és tapasztalják azt is, hogy ugyanaz a téma sokféleképpen megközelíthető.

Az országos fordulón mind az elődöntők után, mind a döntő után – amíg a zsűri tanácskozik – a diákok a felkészítő tanárokkal együtt retorikai előadásokat hallgatnak, ezáltal gyarapítják retorikai ismereteiket, fejlődik a képességük a szóbeli szövegek befogadására. Előadónak olyan személyeket hívunk meg, akik előadásmódjukkal, az elhangzó beszéddel mintául is szolgálhatnak a diákok számára.

3. A résztvevők jogai és kötelességei

Az Eötvös-szónokverseny első fordulóján minden magyarországi (szakiskolai, szakközépiskolai és gimnáziumi) 9–10. évfolyamos diák részt vehet. A regionális fordulón iskolánként 1-1 diák vehet részt. Az öt regionális fordulóról összesen 25 diák jut tovább az országos döntőre.

A résztvevők kötelessége az Nemzeti Erőforrás Minisztérium felhívásában megadott határidőig a benevezést a válogatóversenyeket szervező ELTE BTK Szakmódszertani Központjának elküldeni.

Az iskolai/regionális/országos versenyeken a gyerekek sorszámmal versenyeznek, és csak a zsűrizés befejezése után azonosíthatják a versenyzők nevével a sorszámmokat.

A versenyzőknek, a felkészítő tanároknak joguk van a zsűri által adott összesített pontszámot a verseny helyszínén megismerni.

Az érdeklődőknek, a diákoknak és a tanároknak egész évben joguk van a versennyel kapcsolatban bármilyen kérdést feltenni, segítséget kérni a főszervezőktől telefonon, faxon vagy írásban.

A megyei és az országos verseny résztvevőinek joguk van névtelenül leírniuk véleményüket egy kérdőívben az adott fordulóról és az egész éves szervezésről, a feladattípusokról.

A diákoknak és a tanároknak joguk van megismerni az elmúlt évek versenyfeladatait. 2009-től a szónokverseny minden fordulójának az anyagát a verseny befejezése után folyamatosan közzétesszük a verseny honlapján.

A regionális és az országos forduló zsűrijében nem vehetnek részt olyan tanárok, akik felkészítettek az adott fordulóra diáko(ka)t, illetve akiknek iskolájából részt vesznek diákok az adott fordulóban.

A versenyből kizáró ok, ha a válogatóversenyt nem az érvényes versenyfelhívásnak és versenyszabályzatnak megfelelően szervezik.

Mindhárom fordulót (az iskolai, a regionális és az országos fordulót) központilag szervezzük, központilag határozzuk meg a feladatokat, a zsűrizés és a továbbjutás módját.

4. A verseny feladattípusai

Mindhárom fordulóban a diákok a központilag megadott feladatot oldják meg. Minden fordulón (az egyes fordulókban belül az elődöntőben és a döntőben is) a diákok azonos időtartamú, 30 perces felkészülési idő után 5 perces érvelő beszédet mondanak egy központilag megadott témával kapcsolatban.

A feladat leírása, a verseny feladattípusa:

Egy idézet tartalmával kapcsolatos vélemény, érvelés kifejtése max. 5 perces beszédben. (Csatoljuk az előző évi verseny feladatait.)

Mind a kérdések, mind az idézetek a 15–16 éves diákok életkorához illő, a fiatalokat érdeklő témákat vetnek fel. A beszédre való felkészülést úgy szabályozzuk, hogy először minden versenyző diák egy teremben gyülekezik. Onnan a kisorsolt sorrendnek megfelelően mennek át a felkészülés helyszínére, egy másik terembe, ahol egységesen minden versenyző 30-30 percet készülhet a beszédre. A beszéd megfogalmazásához semmiféle eszköz nem használható. A versenyzőknek tollat és üres papírt biztosítunk. A beszédet szabadon (kizárólag egy fél A/4-es papírnyi kulcsszavas vázlat segítségével) kell elmondaniuk max. 5 percnyi időtartamban.

5. A verseny értékelése

Az iskolai és a regionális fordulóban 3-3 fős zsűri dönt. Az országos fordulóban 5 fős zsűri értékeli a versenyzőket a zsűrielnök közreműködésével. A zsűritagok titkosan pontoznak, majd a pontszámok összesítése után alakul ki a sorrend. A különdíjakról és a szóbeli értékelés tartalmáról a zsűritagok közösen megegyeznek.

A pontozás módja:

Egy-egy zsűritag max. 20-20 ponttal értékeli a versenyzők teljesítményét. Az értékelésben a zsűritagok a következő szempontokat veszik figyelembe:

10 pont: a versenyző előadásmódja (a versenyző kiejtése, hangsúlyozása, beszéddallama, szünettartása, gesztusai, testtartása, mozgása, arcjátéka, kapcsolattartása a közönséggel, az előadói retorikai eszközök alkalmazása stb.)

10 pont: a beszéd tartalma, felépítése és stílusa (a beszéd szerkezete és arányai, a beszéd kifejtettsége, az érvelés módja, a meggyőzés eszközei, az érvek és a példák meggyőzőereje, a memoriterek tartalma, a beszéd nyelvezete és a stíluseszközök alkalmazása stb.)